

זו הדרך

زوهديرج ZO HADEREKH

לזכרו של הסופר
אליאס ח'ורי
עמ' 6

גיליון 37 / 18 בספטמבר 2024

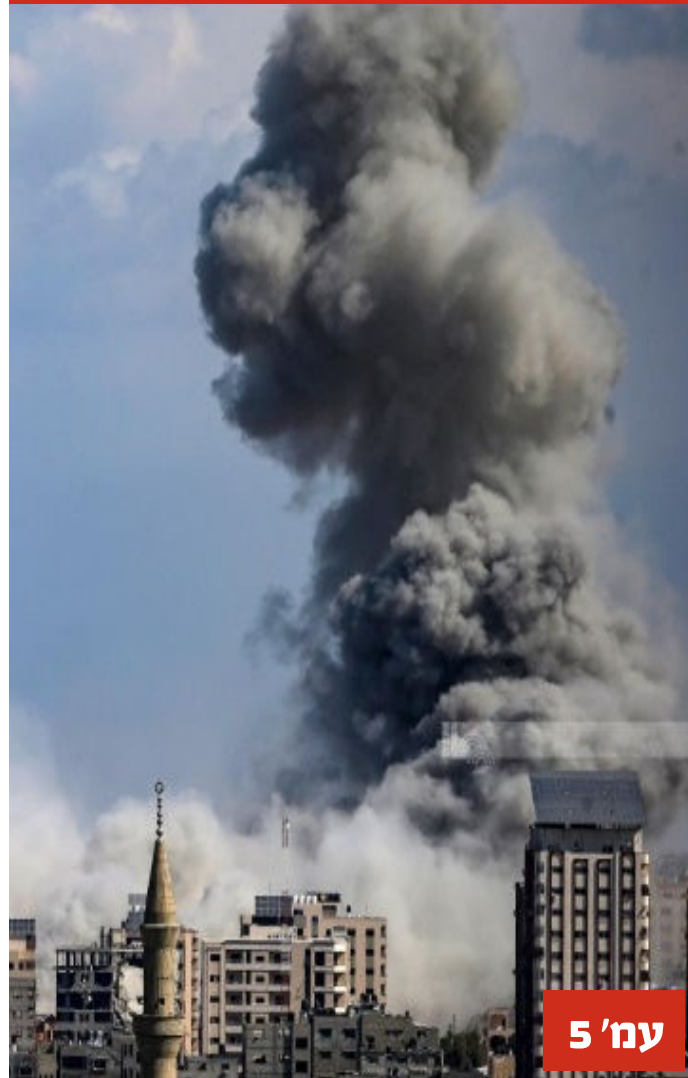
לא למלחמת לבנון השלישית

בעת סגירת הגיליון גוברים הקולות בממשלת הימין הקוראים לפתוח במלחמה נוספת בלבנון. נראה שלקחי שתי המלחמות הקודמות - שעיקרם סבל ומוות של פלסטינים, לבנונים וישראלים - טרם נלמדו. המפתח למניעת המלחמה בצפון נמצא בידי ראש הממשלה בנימין נתניהו: להפסיק את האש ברצועת עזה ולפתוח במשא ומתן נמרץ להשבת החטופים.

נוכח התפתחויות מסוכנות אלה, האופוזיציה הציונית מתגלה במלוא אפסותה. חלקים ממנה דוחפים להרחבת המלחמה ואחרים מגלים אדישות פושעת מול רצונו של נתניהו להנציח את הכיבוש של רצועת עזה ולבצר את שלטון הימין. זאת כאשר מספר הקורבנות בשני הצדדים ממשיך לעלות והשלום לא נראה באופק. כדי למנוע אסון נוסף בצפון, יש לסיים מייד את המלחמה הנפשעת בעזה. אין לשכוח כי מקור כל המלחמות הוא הכיבוש המתמשך של השטחים הפלסטיניים. בטחון אמתי יושג רק באמצעות הסדר מדיני קבוע על בסיס פתרון שתי המדינות, פירוק ההתנחלויות, פתרון צודק לסוגית הפליטים והכרה בירושלים המזרחית כבירת פלסטין.

מערכת "זו הדרך"

הרס עזה פשע מלחמה

עמ' 5

לחטופים נגמר הזמן

עמ' 3

מכתבים למערכת

עזה: מה אנו רוצות מישראל

השבוע האחרון, כמו כל השבועות במלחמה שנמשכת כבר כמעט שנה ומרגישה אינסופית, היה עמוס טרגדיה וכאוס. שש משפחות של חטופים ישראלים קברו את יקיריהן שנרצחו בידי שוביהם, פעילי חמאס, בעזה. מאות משפחות בעזה התאבלו על יקיריהן, שנהרגו בהפצצות ובתקיפות אוויריות שביצעה ישראל. מאות אלפי ישראלים נהרו לרחובות במפגן תמיכה בהפסקת אש ובעסקה לשחרור החטופים, אבל נדמה שאיש לא הקשיב.

ראש הממשלה, בנימין נתניהו, הכריז בנאומו שישראל לא תעזוב את ציר פילדלפי, העובר לאורך הגבול בין עזה למצרים, בזמן הנראה לעין. הדרישה לשמר את השליטה בציר, מעבר לכך שהיא מכשול במו"מ להשגת הפסקת אש, היא דוגמא להנדוס הגיאוגרפי של ישראל ברצועת עזה, המעמיק את שליטתה המתמשכת ומגביר את החשש לנוכחות קבועה ומתמשכת שלה ברצועה. ישראל בנתה תשתית צבאית שמבטרת את שטח הרצועה, ומאפשרת לה לשלוט בתנועת אנשים וסחורות. כעת יש לה שליטה בכל נקודות היציאה והכניסה של עזה, כולל מעבר רפיח. ישראל סגרה הרמטית את הרצועה לתנועת אנשים, למעט לתחלופה מוגבלת של צוותי ארגוני סיוע הבינלאומיים.

ישראל דחקה יותר ממיליון פלסטינים לאזור צפוף ממילא במקיף 16% מכלל השטח של רצועת עזה. עקירה המונית של האוכלוסייה, הגבלות מתמשכות על כניסה של סיוע וחלוקתו, על אספקת חשמל ודלק, על כסף מזומן, על כניסת צוותים הומניטריים ועל תנועה בתוך הרצועה וכמו גם ממנה ואליה, בשילוב גורמים נוספים רבים, מלבים אסון הומניטרי קטסטרופלי.

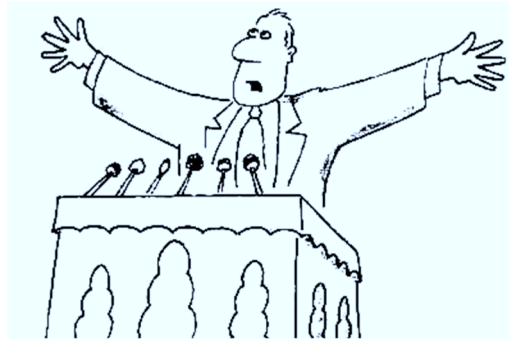
אנחנו רוצות שישראל תמלא את חובותיה להגן על האוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה. בין אם היא נשארת ברצועה או לא, לתפקיד של ישראל ככוח כובש, כפי שהוכר בצוים של בית הדין הגבוה לצדק בהאג, נלווית אחריות. המטרות הצבאיות של ישראל והדרך בה היא מיישמת אותן אינן מתיישבות עם חובותיה כלפי האוכלוסייה בעזה וצרכיה העצומים והמידים במים נקיים, במחסה ראוי, בשירותים רפואיים, ועם זכות לחיים, לחיי משפחה, לחופש תנועה.

בנוסף לדרישתנו הבסיסית מישראל למילוי חובותיה, יש לנו מגוון דרישות מעשיות וניתנות ליישום, היכולות לשפר את המצב באופן מיידי, כמו: להחזיר את החשמל; לאפשר תנועה של סיוע וסחורות מדרום לצפון ומצפון לדרום; לפתוח את כל המעברים באופן מלא; ליצור מנגנון יציאה וכניסה של אנשים, כולל חולים וצוקים לטיפול מציל חיים; להסיר מגבלות חסרות פשר על כניסת סחורות שלא נחשבות הומניטריות, כמו ציוד לימודי. יש לשחרר את החטופים באופן מיידי וללא תנאים. יש לתת מענה לצרכים ולזכויות של אזרחים פלסטינים באופן מיידי וללא תנאי. לא נזקקנו ל-11 חודשי מלחמה כדי לדעת שרק הפסקת אש יכולה להשיג מטרות אלה. חובה להגיע לשם, ועכשיו. הפסקת אש עכשיו!

תניה הרי, מנכ"לית גישה

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

נתניהו מכין פוגרום נגד ההסתדרות

"ראש הממשלה בנימין נתניהו איים לקדם חקיקה נגד ההסתדרות, אם זו תביע התנגדות לקיצוץ בתקציב לשנה הבאה – שעליו הודיע שר האוצר בצלאל סמוטריץ'. נתניהו התייחס לאפשרות שההסתדרות תתנגד לקיצוץ רחב – ואמר: 'אם כבר פוגרום, אז פוגרום'. את הדברים אמר נתניהו בדיון סגור על התקציב לשנת 2025, שבו כינס את בכירי משרדו ומשרד האוצר. ראש הממשלה עצמו הביע תמיכה עקרונית בקיצוץ שמקדם השר סמוטריץ', הכולל 35 מיליארד שקלים, מתוכם כ-7 מיליארד שקלים במגזר הציבורי".

מיכאל שמש, "כאן חדשות", 8.9

עקרון מכוון של החברה הקפיטליסטית

"אנחנו לא אוהבים להיבנות מצרות של אנשים, אבל לפעמים צריך לנצל אותן".

אוהד רוזן ואסף ורד מנהלי קרן הנדל"ן ריאליטי, "כלכליסט", 9.9

התוכנית להחייאת האימפריה הישראלית

"התוכנית להחייאת האימפריה הישראלית מוצגת כעת על ידי נתניהו וסביבתו כהכרחית לניצחון ב'מלחמת ההשמדה והקיום הטוטאלית שהכריזו עלינו אויבינו'. על מנת לנצח בה, מסביר ביבי, הכרחי למחוק את התוצאות של הסכמי אוסלו, של ההתנתקות מעזה ובקרוב גם של יציאת צה"ל מרצועת הביטחון בלבנון. לבטל את כל הנסיגות שעשו שנואי נפשו, יצחק רבין, אהוד ברק ואריאל שרון ולהתחיל לחזור למצב האימפריאלי".

סבר פלוצקר, "ידיעות אחרונות", 6.9

העיתון הפך דליק בידיים של דליק

"התוכנית 'שש בבוקר עם דליק ווליניץ' הוסרה בשבוע שעבר משידורי 'רדיו דרום', שם היא משודרת במקביל לרדיו תל אביב וחיפה. לפי גורמים ברדיו תל אביב, אחת הסיבות לצעד היא 'התעקשות' של המגיש ווליניץ להקריא בשידוריו כותרות מעיתון 'הארץ', כאחד מהעיתונים שהוא סוקר באופן קבוע".

עידו דוד כהן, "הארץ", 8.9

כאשר יש חברים, מי צריך פרוטקציה?

"בעזרת מאמצי חקיקה ואנטי-רגולציה עקביים ובלתי-נלאים, שנמשכים כבר שבע שנים, מפלים לטובה את ערוץ 14 מול הערוצים המתחרים. ממשלות נתניהו איפשרו לערוץ לפעול בניגוד לתנאי הזיכיון, ואז יצרו בשבילו נישא רגולטוריות מיוחדת שפטרה אותו דה-פקטו מאסדרת התקשורת הנהוגה בישראל. הפטורים וההקלות מוארכים שוב ושוב, בין השאר בתירוץ של 'הגנת ינוקא', למרות שמדובר בערוץ פופולרי בבעלות משפחת המיליארדרים מירילשויילי".

עידן רינג, "העין השביעית", 2.9

ראשי האופוזיציה הציונית מעניקים לנתניהו רשת ביטחון

החטופים מתמעטים והמחאה גוברת

גיבב את חמאס בישראל ובעולם. רוב מכריע של הישראלים, גם משתתפי המחאה, מתנגד לחזרת חמאס לשלטון בעזה.

שאלת הטרנספר

הניגוד המרכזי לגבי עזה בקרב המעמד השליט בישראל הוא בין הדוגלים לטרנספר מלא או חלקי של העזתים לבין המתנגדים לטרנספר. מי שחותר לטרנספר רוצה גם התיישבות יהודית בעזה ומתעקש על החזקת הצבא ברצועה. כיבוש רפיח, השליטה בציר פלדלפי, האפשרות להכניס מזון (ההרעבה) וסיוע רפואי - אלה נקודות מחלוקת הנובעות מהניסיון לטרנספר את האוכלוסייה, לאפשר לה או לשלול ממנה תנאי מחייה, או לערער את יכולת חמאס לשלוט באוכלוסייה. כשישראל חשבה שביכולתה לטרנספר את האוכלוסייה, ארה"ב התנגדה לכיבוש רפיח. אחרי שנאשה מטרנספר, הסכימה ארה"ב לכניסת צה"ל לרפיח ולציר פלדלפי. ביידין מיצב עצמו כמתווך עיקרי, אך משה קביעת תנאים לעסקת חטופים סופית. בכך הוא מאפשר את המשך סרבנות נתניהו ומסכל את הוקעתו כגורם מפריע לסיום המלחמה.

ניהול עזה בידי כוח אחר, לא חמאס ולא ישראל, תוציא מכלל אפשרות התנחלות יהודית. האפשרויות שהועלו עד כה: הרשות הפלסטינית, משפחות (אגודות הכפרים) או כוח בינ"ל הורדו, נכון לרגע זה, מעל הפרק. כברירת מחדל נשאר ממשל צבאי ישראלי בתוספת קטיעת עזה במסדרונות ורחביים. חלופה זו מסובכת ויקרה מאוד. ככובש תצטרך ישראל לתחזק את אוכלוסיית עזה ולשקם אותה בעצמה. לא נראה שבקרוב תיפול הכרעה לגבי 'היום שאחרי' בעזה. נתניהו מחכה, ככל הנראה, לתוצאות הבחירות בארה"ב ולתוצאות המערכה מול חיזבאללה כדי להכריע בנושא.

ככל שהחטופים מתמעטים גוברת המחאה. מאז רצח ששת החטופים בידי חמאס, גברו ההפגנות ונעשו רדיקליות יותר ונאשורות יותר. האופוזיציה הציונית אינה מתנגדת להישארות הצבא בעזה, כנראה גם חלק ניכר מהמפגינים, לא למרות שהם בעד שחרור החטופים.

עצם קיום הפגנות המחאה ההמוניות מאפשר עדיין את קיום האשליה בקרב חלק מהציבור שהוא חי בדמוקרטיה. אך מוחים ותיקים מרגישים כמעט מידי שבוע את צמצום חופש ההבעה ואת עליית האיום והאלימות מצד השוטרים של בן גביר וחבורות פשיסטיות אחרות. הערבים אזרחי ישראל ומעט היהודים שבשמאל הלא ציוני מרגישים את מחנק הדיכוי זה שנים, אך הוא גבר לאין ערוך מתחילת כהונתה של הממשלה הפשיסטית ושבעתיים מתחילת המלחמה. רק לאחרונה נאסר על חברי חד"ש להפגין בנצרת ובחיפה ונאסר להציג את סרטו החדש של מוחמד בכרי ("ג'אנין ג'נין").

האווירה ברחוב מורעלת. אנשים מבטלים נסיעות במוניות שנהגיהן ערבים. מסע הרציחות ביישובים הערביים ובערים המעורבות משתולל. הגדה בוערת. המשך המלחמה ודיכוי המחאה הם מהסימנים הבולטים ביותר של תהליך הפשיזציה שאנחנו בעיצומו. ובכל זאת יש טעם במאבק: בית המשפט שם לאל את הקונוניה של מניעת הגשתם של מועמדים ערבים לבחירות לאגודת הסטודנטים באוניברסיטת חיפה.

אבישי ארליך

גם בזמן קרקס סער, המחאה מתעקשת והמלחמה נמשכת. המחאה הנוכחית התחילה בתגובה להשבעת ממשלת נתניהו השישית בדצמבר 2022. לפניו היו מחאות של נפגעי המשבר הכלכלי עקב הקורונה ונגד המשך שלטון נתניהו נוכח משפטיו. המחאה הנוכחית התחילה עם 'רק לא ביבי' ו'הדגלים השחורים'. אליהם התחברה המחאה נגד ההפיכה המשפטית - נושאי דגלי לאום על קני במבוק, עמדו יחד עם אנשי 'הגוש נגד הכיבוש'. לאחר 7 באוקטובר וכישלון המו"מ להחזרת החטופים, הצטרף למחאה גם מטה משפחות החטופים. המחאה נגד נתניהו והנהגתו נמשכת איפה ומחליפה נושאים מרכזיים עפ"י 'סדר היום הלאומי'. ברובה אינה קוראת להפסקת המלחמה. אך המחאה אינה מצליחה, עד כה, לערער את הממשלה.

ההסבר הנפוץ להתעקשות להמשיך במלחמה הוא שביבי לא מוכן להיפטר מסמורטיין' ומבן-גביר ומהרוב שיש לו בכנסת. זה הסבר חפף. תשובה רצינית יותר להמשך המלחמה צריכה להביא בחשבון מעגלים נוספים.

יש לשאול: למה ארה"ב ונאט"ו תומכות בנתניהו למרות המחלוקות העמוקות לכאורה ביניהם? ארה"ב נתנה לישראל זמן לחימה בלתי מוגבל וסיפקה נשק, תחמושת ומימון. היא נטרלה את הסנקציות במוסדות הבינלאומיים, והזמינה את נתניהו לנאום בקונגרס.

יש לתת הסבר גם לכך שראשי האופוזיציה הציונית בישראל מעניקים לנתניהו רשת ביטחון לגבי מטרת המלחמה ותומכים בו, כלפי חוץ ופנים, למרות ההבדלים לכאורה ביניהם. המוחים ברובם מצביעים בעד מפלגות שאינן מנסות להפיל את הממשלה ושמהיגיהן תומכים בו מדינית בפועל.

בהקשר זה יש להסביר את הסתירות הפנימיות בין המוחים למפלגותיהם לגבי אופני הלחימה, היקף ומשך המלחמה, הסדרי 'היום שאחרי' והפתרון לסכסוך. איך להסביר במושגים מעמדיים את התמיכה החזקה בליכוד מצד חלק ניכר ממעמד העובדים היהודי? למחאה דרוש מסר מעמדי, אך 'העם דורש צדק חברתי' לא יכול לבוא במקום ניתוח.

חמאס משתמש בחטופים כקלף אסטרטגי

לגבי הרוב הגדול של משפחות החטופים, החזרת החטופים והגופות היא כל עולמן. דרישת חמאס להפסקת המלחמה וליציאת ישראל מהרצועה, כתנאי להחזרת החטופים, היא חידוש בהיסטוריה של החטיפות במלחמות ישראל-פלסטיין. חמאס משתמש לראשונה בחטופים כקלף אסטרטגי, לא טקטי. לא חטיפה לצורך חילופי עצירים אלא החזרת חטופים תמורת היפוך תוצאות המלחמה וחזרה למצב הקודם. התניה כזו מקשה מאוד על הגעה להסכמה. לחמאס אולי אין מה להפסיד, אבל העזתים וגם משפחות החטופים בהפסד מתמיד. רצח ששת החטופים בוצע בזמן שבו מתבצעים חילופי שבויים בין רוסיה לאוקראינה, בעזרת האמירויות, בלי תנאים פוליטיים. החילופים נעשים ביחס של שבוי תמורת שבוי ללא "תורת מחירים" לגבי סוגי מוחלפים ולגבי החזרת שבויים חיים תמורת גופות מתים. רצח החטופים במנהרות השיג את מטרתו, אם כוונתו הייתה להפעיל לחץ על הממשלה. בעקבות הריצח, מחאת החטופים דחופה ונואשת יותר. אך הוא לא

העליין הורה לפנות משפחה פלסטינית ממזרח י-ם

בעלי נכסים בירושלים המזרחית ואיבדו את נכסיהם ב-1948, יכולים לקבל אותם חזרה מהאפוטרופוס הכללי הישראלי, למרות שכל אותם בעלי נכסים יהודים קיבלו מהמדינה נכסים חלופיים כבר ב-1948. זאת, בניגוד לחוק נכסי נפקדים מ-1950 אשר קבע שפלסטינים שאיבדו את נכסיהם בישראל ב-1948 והפכו פליטים, לא יהיו זכאים לקבלם חזרה. חוק הסדרי משפט ומינהל הוחל רק על ירושלים המזרחית ולא במערכה של העיר.

לאחר שנה הסתיים סכסוך העבודה בקבוצת ידיעות

לאחר מו"מ מקוטע שנמשך כשנה, נחתם השבוע (15.9) הסכם קיבוצי בין הנהלת "ידיעות אחרונות" לארגון העיתונאים והעיתונאיות וועד המערכת המאוחד של ידיעות ושל האתר וויינט. ההסכם מאחד לראשונה את עיתונאי שתי המערכות תחת הסכם קיבוצי אחד, בו מעוגנים תנאי העסקה שלהם.

כך נסתיים סכסוך העבודה שהוכרז ביולי אשתקד. זאת לאחר שהנהלת קבוצת ידיעות הודיעה על הכוונה לבצע את איחוד המערכות, תוך פיטורי 130 עיתונאים. מאז ניהלו ועדי העיתונאים מאבק ארוך ועיקש בנושא, שכלל צעדים ארגוניים ואסיפות הסברה וכן פנייה לבית הדין לעבודה.

מנעו קיצוץ דרמטי

המאבק הניב תוצאות הן בקיצוץ דרמטי במספר המפוטרים המתוכנן, אך גם בהגדרת תנאי העסקה הוגנים וסבירים לנותרים. למרות שהמעסיק ביקש לפטר 130 עובדים, בפועל פרשו מרצון כ-20 עיתונאים ותשעה פוטרו. נמצאו תפקידים חלופיים לעובדים רבים אשר היו בסכנת פיטורים. מתוך כ-30 עיתונאים שהנהלה התכוונה לפטר בסוף 2023, עובדים בודדים יסיימו את העסקתם בקרוב.

בין עיקרי ההסכם שהושג: פיטורים של עד שמונה עובדים בלבד בתנאים מיטיבים; שנת חסיונות מפוטרי צמצום לכלל עובדי המערכת; השוואת תנאים בין ידיעות לוויינט (קרנות השתלמות, תקופת השתפרות בפיטורי אי-התאמה, מנוחת פיצוי לכתבים); הקמת מנגנון לטיפול בעומסי עבודה; בנק ימי מחלה; 2 ימי השתלמות בשנה; זכאות מחשבים ניידים לכתבי חדשות ועוד.

מוועד עובדי קבוצת ידיעות נמסר: "ההסכם שנחתם מסדיר מהלך צמצומים מדורג וחסיונות מפוטרי צמצום, כמו גם תנאים קיבוציים שיהיו מעתה נחלתם של כלל עובדי המערכת המאוחדת. בשנה החולפת נפרדנו למרבה הצער (וניפרד גם בימים הקרובים) מחברים ותיקים לדרך, אך אנו שמחים שעלה בידינו להשלים הסכם שיאפשר בשנה הקרובה יציבות והתמקדות בעבודה עיתונאית משוכתת בפרינט ובדיגיטל, שתביא לשגשוג ולהצלחה של המערכת המאוחדת".

מנכ"ל ארגון העיתונאים והעיתונאיות אלי גרשנקרוין הוסיף: "לאחר שנים רבות, הצלחנו סוף סוף לגבש הסכם קיבוצי המאחד את התנאים להם זכאים העיתונאים של וויינט ו"ידיעות אחרונות" נוסף לצמצום דרמטי במספר המפוטרים. ההסכם מסדיר גם שנה של ביטחון תעסוקתי מלא לעיתונאי הקבוצה ועוד הטבות כגון קרנות השתלמות לעובדים מעל ותק של ארבע שנים ובנק ימי מחלה לכל עובדי הקבוצה".

שופט בית המשפט העליון, נועם סולברג דחה בשבוע שעבר על הסף את בקשת רשות הערעור שהגישו בני משפחת ג'ית' מבטן אלהוא, בירושלים המזרחית הכבושה, נגד ההחלטה לפנותם מביתם לטובת מתנחלים. בבית מתגוררות מזה עשרות שנים שלוש משפחות בנות 15 נפשות מבית סאלם ג'ית'.

תביעת הפינוי היא חלק ממהלך מקיף של תביעות פינוי שנועדו לגרום להעברה בכפיה של קהילה שלמה של כ-700 תושבים מהשכונה ולהקים במקומה התנחלות. הבסיס המשפטי לתביעות הפינוי הוא חוק מפלה שמאפשר ליהודים לשוב לנכסים שאבדו להם במלחמת 1948 בעוד שחוק אחר מונע זכות זאת מפלסטינים.

מתנועת שלום עכשיו נמסר: "אם הפינוי ימומש חלילה, זה יהיה עוול ופשע כלפי האוכלוסייה מוחלשת שנמצאת תחת כיבוש בירושלים המזרחית וכתם בל יימחה על מדינת ישראל. הממשלה יכולה וחייבת לעצור את הגירוש בכפיה של קהילה שלמה והאחריות היא על כתפיה. בית הדין הבינלאומי לצדק בהאג התייחס בחוות דעתו במפורש למערכת החוקים המפלים ולמדיניות ההתנחלות הישראלית בירושלים המזרחית וקבע שמדובר בהפרה של הדין הבינלאומי".

"למרות שהעניין הוא פוליטי וההליך המשפטי הוא רק הכלי למימוש, חשוב להדגיש כי החלטת השופט סולברג עומדת בניגוד להחלטות שופטים אחרים בבית המשפט העליון, שנתנו רשות ערעור בתיקים דומים. נראה כי השופט סולברג מנצל את סמכויותיו כדי למנוע מהדין להגיע לשופטים שעמדתם שונה משלו, וזאת דווקא יום לפני שעמדת המדינה בנושא אמורה להינתן לבית המשפט", הדגישו. יצוין ש-14 משפחות כבר פונו מבתיהן ובמקומן נכנסו מתנחלים. כאמור, הבסיס לכל התביעות הוא זהה: חוק הסדרי משפט ומינהל שנחקק ב-1970 בידי הכנסת וקבע כי יהודים שהיו

עובדי קבלן בסורוקה פתחו

בשביתה - דורשים העסקה ישירה

עשרות עובדי ניקיון בבית חולים סורוקה בבאר שבע פתחו בראשון (15.9) בשביתה והפגינו ליד משרדי הנהלה. הם דורשים להפסיק את העסקתם באמצעות קבלנים ולהיקלט כעובדים מן המניין במטרה לשפר את תנאי העבודה והשכר. עובדי הניקיון בסורוקה הם ברובם נשים ממוצא אתיופי ותושבות הפזורה הערבית-בדואית, המועסקים שנים רבות ללא קבלת קביעות ותמורת שכר מינימום.

העובדים התלוננו שבמקום לפתוח בשיחה עם, קיבלו איומי פיטורים ודרישה "לשוב מיד לעבודה".

ההסתדרות, במקום לתמוך בדרישות השובתים מפנה להם עורף. יו"ר מרחב נגב בהסתדרות, נורברט בוקובה, מסר לאתר "וואלה": "מדובר בקבוצה של כ-50 עובדים מתוך 350, שהחליטו שהם שובתים שביתה עצמאית ללא אישור ותיאום עם ההסתדרות. מאחר שמדובר בבית החולים סורוקה, שהוא חוד החנית מאז 7 באוקטובר, מיד שלחתי לשם צוות שידיבר עם החברה. הם הבהירו שהם ממשיכים לשבות כל עוד הם לא יקבלו שינוי בשכר". לדבריו "מאחר שמדובר בעובדי ניקיון שמספקים שירות גם לחדרי ניתוח ומקומות רגישים נוספים, לא רצינו שזה יימשך זמן רב. מיד שוחחנו עם חברת כוח האדם המעסיקה, וזו הסכימה להוסיף שלושה שקלים לשכר השעתי, אך זה לא סיפק את העובדים".

אזור החיץ בגבול עזה הוא פשע מלחמה

אמנסטי: לחקור את ישראל על הרס מכון של עזה

וחמאס כדי לבחון אם ההרס נעשה בהתאם לדין הבינלאומי, ואם ניתן להצדיקו באמצעות "כורח צבאי".

בכל האזורים שחקר אמנסטי נמצא כי ההרס נעשה לאחר שהצבא כבר השתלט על המקום, ולא במהלך לחימה בין ישראל לחמאס וליתר הפלגים הפלסטיניים. כלומר, ההרס באזור החיץ היה מכוון ושיטתי.

הדין ההומניטרי הבינלאומי אוסר על הרס רכוש של אזרחי האויב, למעט במקרים של כורח צבאי. הרס מבנים אזרחיים מתוך חשש כי ישמשו בעתיד ללחימה אינו חוקי. גם הרס של רכוש אזרחי משום ששימש בעבר גורמים חמושים אסור, ונחשב לפי הדין הבינלאומי ענישה קולקטיבית. גם כאשר מותר לתקוף מבנה אזרחי, למשל כאשר לוחמי אויב משתמשים בו בעת לחימה, על ההרס להיות מידתי ומוגבל למבנה המסוים.

הרס וחורבן באל-בורייג', מרכז רצועת עזה (צילום: וואפא)

המטרה: להעניש את האוכלוסייה

משום שמעשי ההרס של ישראל באזור החיץ אינם עומדים בקריטריונים שנמנו לעיל, מציין אמנסטי, יש לחקור את מעשיה בחשד לפשעי מלחמה. מחומרי החקירה עולה כי השמדת המבנים בוצעה במטרה להעניש אוכלוסייה אזרחית על פעולותיהן של קבוצות חמושות, ולכן יש לחקור את ישראל גם בחשד לענישה קולקטיבית.

אחת הדוגמאות המובאות בדו"ח אמנסטי היא הרס רחב היקף של מבנים בעיירה ח'זעה שבנפת ח'אן יונס, בה התגוררו לפני המלחמה כ-11 אלף אזרחים. בשבעת השבועות שלאחר 7 באוקטובר, נהרסו או נפגעו קשה 178 מבנים בעיירה – רובם כתוצאה מתקיפות אוויריות. לאחר הפלישה הקרקעית לעיירה בסוף דצמבר 2023 נהרסו או נפגעו קשות 850 מבנים נוספים. בדו"ח מוזכרים סרטונים שפרסם ברשתות החברתיות חייל מגדוד 8219 של הנדסה קרבית, בהם נראים פיצוצים מבוקרים של מבנים. בסרטונים מופיעים חיילים המחייכים למצלמה, מעשנים סיגריות או נרגילות ומשיקים כוסות בעת שבניינים מתפוצצים ברקע. מעשיהם של החיילים בעת הפיצוצים מעידים כי לא נשקפה להם סכנה וכי לא היו במהלך לחימה.

ב-3 בינואר ראיין צוות של ערוץ 14 חיילים על רקע בניינים בח'זעה שיועדו להריסה. החיילים הסבירו לכתב כיצד משתמשים במקשים כדי להרוס מבנים. הצילום הראה בניין ועליו הכיתוב "8219" – מספרו של גדוד הנדסה הקרבית.

ד"ר סאלם קודיה, מורה שהתגורר בח'זעה עם משפחתו, סיפר: "ביתי היה במרחק 1,650 מטרים מהגבול. עזבנו את הבית ב-11 באוקטובר משום שהאזור נעשה מסוכן מדי. סביב בית המשפחה היה פרדס של שלושה דונמים מלא עצי פרי. הכל נהרס – רק ורד ועץ תפוח נשארו. היו לי דבורים ושיווקתי דבש. הכל הרוס עכשיו. מתוך 222 בתים של קרובי משפחתי באזור, רק כתריסר נותרו על עומדם. ביתי, בו חייתי עם אשתי, חמש בנותיי ובני – נהרס לחלוטין".

אסף טלגם

יש לחקור את פעולותיה של ישראל להרחבת אזור החיץ לאורך גבולה המזרחי של רצועת עזה בחשד לפשעי מלחמה של הרס מכוון וענישה קולקטיבית – כך קובע דו"ח חדש של ארגון זכויות האדם הבינלאומי אמנסטי אינטרנשיונל. לפי הדו"ח, הצבא הישראלי הרס שטחים חקלאיים ומבנים אזרחיים, לרבות שכונות שלמות, בתי ספר ומסגדים, תוך שימוש בכלים הנדסיים כבדים ובפיצוצים מבוקרים.

באמצעות ניתוח של צילומי לוויין וסרטונים שהעלו חיילים ישראלים לרשתות חברתיות בין אוקטובר 2023 למאי 2024, זיהה מרכז המחקר של אמנסטי רצועת הרס בגבולה המזרחי של הרצועה ברוחב של קילומטר עד 1.8 קילומטר. בכמה סרטונים נראים חיילים ישראלים חוגגים ומצלמים את עצמם על רקע הריסת בתים.

אריקה גווארה-רוסאס, מנהלת המחקר באמנסטי אינטרנשיונל, מסרה: "מסע החורבן חסר-הפשרות של הצבא הישראלי בעזה הוא מסע של הרס מתוכנן. המחקר שערכנו הראה כיצד הצבא הישראלי הרס בתי מגורים, עקר אלפי משפחות מבתיהן והפך את אדמתן לבלתי ניתנת ליישוב". "הניתוח שלנו חושף דפוס של הרס שיטתי לאורך קו הגבול המזרחי של רצועת עזה. הבתים באזור לא נהרסו במהלך לחימה – הצבא הישראלי החריב את השטח לאחר שהשתלט עליו", הוסיפה.

בכירים ישראלים הודו בהרס מכוון של מבנים לאורך הגבול המזרחי של רצועת עזה ותיארוהו כאמצעי ביטחון בתגובה למתקפת חמאס ב-7 באוקטובר. כן הצדיק הצבא הרס של מבנים ברחבי עזה בתירוץ של השמדת "תשתיות טרור".

הרס מכוון ושיטתי

אזור החיץ המורחב שהקים צה"ל בגבול עזה-ישראל משתרע על 58 קמ"ר, שהם 16% משטחה של רצועת עזה. במאי 2024 מצא אמנסטי כי 90% מ-3,500 הבניינים באזור זה נהרסו או ספגו נזק כבד. כמו כן נפגעו 59% מהאדמות החקלאיות באזור החיץ. חוקרי אמנסטי נעזרו בראיונות עם תושבים, בצילומי לוויין, בסרטונים ובהצהרות של ישראל

כמה עצוב הגעגוע האינסופי למולדת

הספד לאליאס ח'ורי בשפת אימי

וחוגי סיוור, ושבילים מסומנים. כלנית אדומה. יש לה שם בערבית. יש דרך לאהוב אותה, את עלי הכותרת העדינים, יש דרך והיא לא בעברית.

אני זוכרת את עצמי מסתובבת בקיבוץ כברי ומתבוננת בו בעיניים אחרות. עצי זית גדולים ועתיקים. בדרך בבוקר בהסעה: מגלה את ע'אבסיה, את נהר, את אום אל פרג' בדרך לנהריה. אני זוכרת את הטלטלה, את עומק הרגשות שהגילוי הזה הביא, את הפעפוע היומיומי של ההכרה החדשה.

בשיעור ספרות מוגבר עם חיה קורץ, מורתנו להוטת הספרות מקיבוץ אילון, כתבתי עבודה מסכמת שהשוותה את החזרה של אום חסן לכויכאת לאודיסאה. כתבתי אותה מהר ובלי לחשוב כמו שאני כותבת היום. משפטים שנגמרו בלי נקודה, או שנמשכו לאורך עמודים בלי שהבנתי בדיוק מה אני רוצה להגיד. אני זוכרת את הכתיבה, את ההתרגשות מהחזרת ואת העצב שליווה אותי במהלכה.

פלסטין שהייתה

אהבתי כל כך, ממש התהפנטתי, מהחלקים בספר על הגליל, מהתיאורים של החזרה לגליל, של בית העמק. אני מנסה לדמיין את המערה, איפה היא הייתה. מתבוננת על סלעי הגיר המחוררים, על הקידה הקוצנית, מתבוננת בהם שוב. מישהו אחר קורא להם בשם אחר, אבל הסלע אותו סלע. ומדוע אני עכשיו כאן והם לא. זוכרת שאני מסתכלת סביבי ומבינה, ותוהה: האהבה לכלנית, לעיריית, לרקפת, האהבה עדיין קיימת – ערבים סביבי מסתכלים על הגבעות וקוראים להם בשם. וכנראה הם אוהבים, אוהבים מאוד את הגבעות האלה. לא כמו האהבה של הקיבוצניקים עם הטיולים שלהם וסנדלי השורש, שמכירים את השבילים והולכים בהם בביטחון שלי לא היה, אהבה אחרת.

"באב אל שמש" לימד אותי כל מה שידעתי, והרבה ממה שאני יודעת היום על הארץ, על אהבת הארץ, על הגעגוע, על פלסטין שהייתה.

בסתיו הזהוב בגרמניה הרחוקה מהמכורה המדממת האהובה אוכלת יושביה, האפורה מהקיץ, הצמאה למים ולהפוגה, קראתי שאליאס ח'ורי מת. זה כל כך טילטל אותי. שמעתי פעם שמישהו, ישראלי שאני מכירה, פגש אותו ודיבר איתו. אני זוכרת את הקנאה המנקבת שהרגשתי. מאז פינטזתי כל כך, שאני אפגוש אותו יום אחד, לא בביירות, למרות שלשם תמיד רציתי להגיע, אולי באיזה כנס בלונדון או בטורונטו למשל. דמיינתי שאני אספר לו את סיפור האהבה שלי עם הספר שלו, וכמה אני כבר יותר מעשרים שנים מסתובבת סביב אותה נקודה, סביב המפה עם הנקודות הצהובות הבולטות, סביב הסיפור שלו על פלסטין שקראתי בעברית. דמיינתי שנדבר על הכוח של מילים, ועל הכוח של אהבה, ועל אובדן החלומות אולי. וכמה עצוב לי שלא ניפגש וכמה עצובה המלחמה הנוראית וכמה עצוב הגעגוע האינסופי למולדת וכמה עצוב הזמן שעובר, הקברים הנערמים, הגבעות שנעלמות תחת בטון ובתים. כמה עצובים העצים הנשרפים והעשן שמתמר השמימה. האהבה למולדת אכזרית כל כך, כואבת כל כך. יהי זכרו ברוך.

לילי אילן

אני בגרמניה, סתיו. זאת אומרת חורף. בבוקר 6 מעלות והעלים מזהיבים, ואנחנו עדיין לפני ראש השנה. ביום שישי, בסוף יום העבודה המקוצר, בדרכי החוצה מהמשרד, העפתי מבט במדף הספרים. אלה ספרים שקיבצתי כדי לנסות לזכור שאני קיימת, גם כשאני בגרמניה, גם כשמולדתי עולה בלהבות וצרחות כאב ויגון נשמעות ממנה למרחקים - מרחקי הגלילה האובססיבית בלילות מנוקבי סיוטים. העפתי מבט, סתמי, לעבר הספר "באב אל שמש" של אליאס ח'ורי. חשבתי לעצמי: כמה שנים הוא מלווה אותי? האם אני בעצם עומדת באותה נקודה בה עמדתי כשהייתי בת 17? אני ממשיכה לקרוא בספר הזה כאילו הוא תנ"ך שגלומה בו משמעות על העצמות שלי, על העבר והעתיד. כאילו, אם אקלף עוד קליפה אבין. אז אני כנראה מהאנשים האלה, שסובבים כל החיים סביב אותה נקודה: הבית שלי, הגבעות שסביבן. אני לא יודעת אם זה יפה או עלוב, אבל זה המצב, אמרתי לעצמי. כיביתי את האור, נעלתי את המשרד והלכתי.

לילה לפני כן דיברתי עם חברת נפש מהבית, מירושלים. היא סיפרה סיפור מצחיק שהאיר באור אחר את היומיום ואת הדיכאון הקיומי שלה במציאות הבלתי-נסבלת. צחקתי מבפנים כל כך, שאיכשהו נפער בי חלון חדש להוויה שאיתה התעוררתי בבוקר. החלון הזה היה: ישראל עוד קיימת, ירושלים עודנה, אני קיימת. לא נגמרתי כי הבית לא נגמר, עדיין. ואני אוכל לחזור לשם. אני אחזור לרימונים של הסתיו המאובק וליורה הטוב. אני אחזור. ההכרה הייתה פשוטה אבל מטלטלת, הבית עוד קיים. ואני עוד קיימת גם בזכות היותו של הבית.

יום ראשון. הסתיו הגרמני היום היה נדיב. לא 6 מעלות, והשמש זרחה. חזרתי הביתה וקראתי שאליאס ח'ורי מת. למי אכתוב כמה אני עצובה? למי אספר? אני הרי שותקת כבר שנה. המילים הכיזבו, השפה לא קיימת. אכתוב למי שאני מכירה בשפה היחידה שלי שהיא שפת האהבה, התודעה, שפת הסיפור. שפת האמת שלי.

כמו קרום הוסר מעל עיני

קראתי את "באב אל שמש" בפעם הראשונה כשהייתי בערך בת 17. הסיפור שיש לי בראש, ואולי הוא לא קרה, הוא כזה: הלכתי עם אמי לחנות ספרים ששכנה אז בפאתי בית הקפה "פינגוויין" בנהריה. על המדף, אולי בתצוגה המרכזית, היה מונח ספר עב כרס, כריכה שחורה ועליה נקודות צהובות, בולטות מהנייר. הסתכלתי טוב יותר, שם המחבר ערבי – אליאס ח'ורי. בחנתי את הנקודות הצהובות, לידן מפה של הגליל המערבי, ושמות היישובים בערבית. כברי איפה שכברי, כויכאת, אום אל פרג'. קניתי אותו וסיימתי אותו בכליעה, תוך יום או יומיים.

אני זוכרת את הימים שאחרי ואת התקופה הסוערת שנלוותה אליהם. הרגשתי שכמו קרום הוסר מעל עיני (זה קרה הרבה בשנים האלה. כמה אהבתי את התחושה). אני זוכרת את עצמי באוטובוס הסעת התלמידים של מטה אשר בדרך לבית הספר בכברי. מתבוננת מהחלון מערבה, לכיוון הים. קצת לפני צומת כברי אני מבינה כי למקום הזה קראו בשם, בערבית. הוא היה קיים לפני אהבת הארץ, והטיולים, והצופים, וטיול שנתי,

"אנו זקוקים לריענון. יש לשנות את השפה בה אנו פונים לציבור. בקמפיין בבחירות הקרובות לבונדסטג אנו חייבים לחזק את המסרים הסוציאליסטיים של די לינקה ואת ההתייחסות לשאלות כגון הדיור הציבורי, ההדרות ברפואה הציבורית ומשבר האקלים. צריך לצאת ממגננה להתקפה", אמר קוז'אק בריאיון.

בתשובה לשאלה: "האם קיימת סכנה שדי לינקה לא תעבור את אחוז החסימה, 5% מקולות הבוחרים, ולא תהיה מיוצגת בפרלמנט הפדרלי בבחירות שייערכו בשנה הבאה?", השיב: "אכן, קיימת סכנה כזו ואנו פועלים נמרצות כדי למנוע את מימושה. אחת הסיבות להחלשת המפלגה היא הפילוג שחוללה שרה ואגנקנט יחד עם כמה חברי הסיעה בבונדסטג בשורות המפלגה בתחילת השנה".

"יחד עם זאת", הדגיש, "עבור חלק ממצביעי די לינקה, המפלגה לא מספיק רדיקלית. אתן דוגמא: על פי הסקרים, 59% מתושבי ברלין מצדדים בהלאמת תאגידי הנדל"ן כדי להגדיל את היצע הדיור הציבורי. זאת, בהתאם למצע של המפלגה. אך בבחירות שנערכו סמוך לסקר, קיבלנו בברלין רק 12% מקולות הבוחרים".

קוז'אק הוסיף: "אזרחים רבים תומכים באלטרנטיבה לגרמניה כי נמאס להם. עכשיו הם גם יכולים להצביע עבור מפלגת ואגנקנט. במילים אחרות: די לינקה צריכה להפוך רלוונטית יותר עבור העובדים והמוחלשים. אנו עדים לכך שכלל שגוברת המחאה החברתית והמעמדית, כך יורדת התמיכה בימין הקיצוני. לפיכך יש לקדם חזית עממית רחבה שתמודד עם הימין הקיצוני ושתציב אופוזיציה ממשית לימין".

חזית רחבה נגד הפשיזם

"האם החזית זו תכלול את מפלגות השלטון, הסוציאלי-דמוקרטים, הירוקים והליברלים וגם את ברית שרה ואגנקנט?", נשאל קוז'אק, שהשיב: "כל מי שמתנגד לפשיזם - ברוך הבא. אני לא מציע להקים מפלגה חדשה. קיימים חילוקי דעות עמוקים בקרב הכוחות המתנגדים לפשיזם, אף במפלגת ואגנקנט ישנם חילוקי דעות קשים. לראשיה גישה חברתית פופוליסטית: בשאלות כלכליות הם ליברלים ובכל הנוגע להגירה הם ניצבים בימין. אבל השמאל העקבי לא יכול לשאת לברו את המערכה נגד אלטרנטיבה לגרמניה".

לשאלה: "מדוע מתחזק הימין הקיצוני דווקא במזרח גרמניה?", השיב המרואיין: "הסיבה היא שלאחר נפילת החומה והסיפוח, גרמניה המזרחית איבדה את רוב הבסיס התעשייתי, שינוי שגרם להגירה, לאבטלה גדולה ולעוני רב. האזרחים מרגישים שננטשו והנוער חש שאין לו עתיד".

שאלה: "איך אתה מתמודד עם האיומים התמידיים על חיך? עם העובדה שהוריק ניצלו ברגע האחרון ממוות בעת הצתת ביתם?". קוז'אק: "כמובן שאני פוחד, בייחוד מפגיעה בהוריי. הנאצים יודעים היטב שזו הנקודה החלשה אצלי וגם יודעים היכן הם מתגוררים. אבל ההורים שלי הם אנשים בעלי תודעה פוליטית. כאשר שאלתי אותם האם לא כדאי לעבור למקום אחר, הם השיבו שפעם כבר ברחו מטורקיה ואין בכוונתם לברוח שוב".

"לגבי האיומים כלפי, סירבתי לקבל אבטחה של המשטרה כי שוטרים רבים קשורים בימין הקיצוני ואיש מכוחות הביטחון אינו חוקר את מי שמאיים עלי ועל משפחתי. יחד עם זאת, אני מוסיף לפעול, גם ציבורית, יחד עם השותפים למאבק. למזלי, חברים רבים מקיפים אותי וכולנו יחד מקדמים את רעיונות השמאל העקבי", סיכם קוז'אק את ריאיון.

נמרוד עובד

פראט קוז'אק, חבר הפרלמנט המחוזי של ברלין ותושב שכונת נויקלן בבירה הגרמנית (צילום: די לינקה)

ריאיון עם פעיל די לינקה

סכנת הימין הקיצוני

בגרמניה

גרמניה חוותה רעידת אדמה פוליטית בתחילת החודש. לראשונה מאז הניצחון על הפשיזם ב-1945, זכתה מפלגת ימין קיצוני - אלטרנטיבה לגרמניה (AfD) בשתי מערכות בחירות אזוריות: היא גרפה 35% מהקולות בסקסוניה ו-33.5% מהקולות בתורינגיה שבמזרח המדינה. הצלחה פוליטית זו, המסמנת מפנה משמעותי לעבר הימין הניאו-פשיסטי, זעזעה את הפוליטיקה הגרמנית ועוררה דאגה רבה. אך בבחירות אלה בא לידי ביטוי גם כוח פוליטי חדש בשמאל: ברית שרה ואגנקנט (BSW) שהגיעה למקום השלישי בשתי המדינות. ואגנקנט היא מנהיגה לשעבר של מפלגת השמאל "די לינקה". בתורינגיה, השיגה מפלגת ואגנקנט 18% מקולות הבוחרים ואילו "די לינקה" - 13%. בסקסוניה - 12% ו-4.5% בהתאמה.

לקראת הבחירות בשני המחוזות, ערך העיתון הארגנטיני "פאחינה 12" ריאיון עם פראט קוז'אק, חבר הפרלמנט המחוזי של ברלין ואחד מראשי די לינקה.

לשנות את השפה בה אנו פונים לציבור

קוז'אק נולד במערב ברלין ב-1979 להורים כורדים שהיגרו מטורקיה לגרמניה והתיישבו בשכונה נויקלן, בה מתגוררים מהגרים רבים. הוא מוסיף להתגורר בשכונה בה כ-170 אלף תושבים ומייצג אותה בפרלמנט המקומי. קוז'אק ידוע למדי בגלל מאבקו נגד גזענים וניאו-נאצים. ב-2018 הציתו פשיסטים את בית הוריו בנויקלן והוא נכלל ב"רשימת החיסולים" של קבוצה מחתרתית ניאו-נאצית שחבריה נשלחו למאסר ממושך.

"עבודה מארגנת" - ספר חדש של המזכ"לית השותפה בכוח לעובדים

משב רוח מרענן בחברה אינדיבידואליסטית

עובדות ועובדים ולמסד אותן באמצעות מבנים של דמוקרטיה השתתפותית, שהם שונים מאלו הקיימים בזירות חיינו - ולכן מאתגרים את המבנה החברתי-פוליטי הקיים".

הרצינול מאחורי השינוי בארגון

תנעמי מסבירה את הרצינול מאחורי התהליך: כוח לעובדים עבר מהחשיבה כי הקמת ועדי עובדים דמוקרטיים תוביל בהכרח לשינוי המיחול, למחשבה דיאלקטית בדבר תהליך ליווי הוועדים עצמו, שנשא אופי דיאלוגי. העמדה כי אנשי הארגון הם בעלי הידע המקצועי השתנתה והוחלפה בעמדה האומרת כי ידע רב על מקום העבודה מצוי אצל העובדים עצמם. בארגון הבינו כי ניתן להשתמש בידע של העובדים לטובת הקמת קהילות מאבק דמוקרטיות, שהן הקרקע ממנה צומח מאבק.

"המחשבה הראשונית הייתה שעצם קיומו של המבנה הדמוקרטי יוביל למעורבות ולהשתתפות רחבה של העובדות והעובדים. חשבנו שמרגע שהכוח יהיה בידי העובדים, הם ייקחו אותו וינצלו כדי להחריף מאבקים, להגיע להישגים משמעותיים, להשפיע על יחסי הכוח בשוק העבודה, להעביר כוח וכסף לידי העובדים, וכך יוכלו לשנות באופן יסודי את תנאי העבודה והמקצוע שלהם ואת שוק העבודה כולו" - כתבה תנעמי בספרה.

מבנה ארגוני שמזמן שותפות מעמדית מגוונת

בספר ארבעה פרקים: הפרקטיקה, הדרך, הקשיים ולמה בכל זאת עבודה מאורגנת. הפרק הראשון דן בעבודת הארגון עצמה שהיא מעין מקצוע בהתהוות המצריך התנסות ולמידה, ומשלב בין עבודה בקהילה, תבונה פוליטית ויכולות בין-אישיות גבוהות. משם עובדת תנעמי לדרך "ביום-יום" (הדרך). פרק זה כולל שיתוף בשיחות ואנקדוטות ממאבקי עובדים בהם היא לקחה חלק. הפרק השלישי "הקשיים", מתאר את החברה הניאו-ליברלית. הכותבת דנה בקושי לאחד בין "אני הצרכן" ל"אני העובד" לכדי "אדם שלם" במקום העבודה ובחיים הפרטיים. הפרק המסכם "ולמה בכל זאת עבודה מאורגנת", הוא קריאה לפעולה והתווית דרך. כפי שכתבה תנעמי, "כאשר המבנה הקולקטיבי של האיגוד מזמן שותפות מעמדית מגוונת, יש בזה יותר פוטנציאל מכל יוזמה רדיקלית הנוצרת על בסיס רטוריקה אידיאליסטית".

ארגון כוח לעובדים איננו זוכה בסיקור תקשורתי כמו זה שלו זוכים ארגוני הימין הקיצוני קהלת, רגבים ואחרים. התקשורת המרכזית (להוציא ערוץ 11 ששדר כתבה) אינה רואה במאבק של עובדות ניקיון לשיפור תנאי עבודתן נושא מעניין שראוי לסקר ואינה מעוניינת להעצים אותן בשיתוף סיפוריהן. מבחינת כוח לעובדים, לעובדות ניקיון, למטפלות משפחתוניים ולנהגי אוטובוס יש פוטנציאל מהפכני לשנות את חייהם ולשנות את החברה כולה: מחברה נצלנית מפולגת, מסוכסכת, שוחרת מקסום רווחים, לחברה סולידרית שוחרת צדק, שלום ושוויון. רוחב היריעה והעומק הרעיוני של הכותבת, ניצן תנעמי הוא משב רוח רענן בחברה שמתמכרת לאינדיבידואל ושוכחת לחשוב על החברה בכללותה.

זוהר אלון

ניצן תנעמי, מזכ"לית שותפה בכוח לעובדים (צילום: כוח לעובדים)

ספרה החדש של ניצן תנעמי מזכ"לית שותפה בארגון כוח לעובדים - "עבודה מארגנת" - בניית כוח וקהילה בהתארגנות עובדים דמוקרטית" (הוצאת נמלה) הוא אירוע יוצא דופן: לא כל יום מפרסמת מנהיגת ארגון עובדים ספר או מניפסט פוליטי-רעיוני פרי עטה. לא כל שכן, כאשר מטרתו המוצהרת של הספר היא לארגן עובדים ומטרתו הפוליטית - להחליף את הסדר הניאו-ליברלי באמצעות הקמתן של "קהילות מאבק דמוקרטיות". המונח החדש מבטא ברית בין עובדים מאוגדים לבין קהילות אזרחיות, ובפרט בין מקבלי שירותים כמו צרכני תחבורה ציבורית שמקבלים את השירותים מנהגי האוטובוס, ושירותי רווחה כמו מטפלות במשפחתונים ומורות פרויקט היל"ה. על הבית להתבסס על אינטרסים משותפים שהם שחר ותנאים טובים ושירות אוניברסלי ויעיל. היעדים של היעיון הרדיקלי - לבטל את הניכור בין עובדי תעשיית השירותים, שהם חלק ניכר מהכלכלה הפוסט-תעשייתית, לבין מקבלי השירותים, וכן לבנות שיתוף פעולה מול המעסיק, תהיה זו המדינה או חברה קבלנית הנותנת שירותים למדינה, למען החברה בכללותה.

ארגון כוח לעובדים הוקם בידי אקטיביסטים ב-2007 על רקע דעיכה במספר העובדים המאוגדים ומכות ניאו-ליברליות שנחתו על העובדים בזה אחר זה: תוכנית ייצוב המשק (1985) וחוק ביטוח בריאות ממלכתי (1994) שיזם שר הבריאות חיים רמון (שבעברו, כשהיה יו"ר ההסתדרות, ניתק בין קופת החולים לבין ההסתדרות ומכר חברות בבעלות ההסתדרות כמו סולל בונה, שיכון עובדים, כור ובנק הפועלים). בהמשך, בנימין נתניהו, בכהנו כשר האוצר (2003-2005), יזם וביצע קיצוצים אגרסיביים בהוצאה הציבורית, במיוחד בקצבאות. התוצאה הייתה הרת אסון: הפערים בחברה גדלו בצורה דרמטית, מספר העובדים המאוגדים צנח מ-80% בשנות ה-80 ל-20% בלבד בתחילת שנות ה-2000.

ספרה של תנעמי הוא תוצר של תהליך חשיבה ודין שהתקיים בכוח לעובדים על מנת לגדול ולשכלל את אופן פעולתו. כפי שנכתב בהקדמה לספר: "הבנו שהמטרה שלנו כארגון עובדים היא לא רק לשפר את תנאי עבודתם של החברים בארגון, אלא, ואולי בעיקר, לארגן קהילות מאבק דמוקרטיות בתוך מקומות העבודה בהשתתפות רחבה של

וליד אל-עוברה, "לבדי מול כל העולם", 2024 (צילום מחוץ בתערוכה "זמן נגב")

הרס בתים חוקי כביכול וגירוש שיטתי

לדברי האוצר, "ההחלטה לבנות את הבית של עיד בגלריה מנשר איננה כדי להציג איך הוא נראה - את דלותו אפשר לראות במספר בודד של צילומים (הפזורים על קירות הגלריה), ואיננה גם להראות את פעולת ההריסה אותה ניתן יהיה לראות בעשרות קטעי וידאו מכל זווית אפשרית - אלא כדי לתפוס את ההרס המכוון. זה הרס לא במלחמה או ברעידת אדמה, אלא הרס שיטתי, לכאורה בחסות החוק, שנועד לפגוע באנשים ובכבודם, לגרשם".

יוסי אבו

שבוע עיר / לריסה מיכר

ירח / אורי פרץ

ליונתן

פּוֹת עֵינַיךְ שֶׁפֶל הַצְּבָעִים
שֶׁבִּין סֶגְל לְזָהָב בְּהֵן
תְּלִוּוֹת עֲלֶיךָ כְּמוֹ שְׁנֵי
יְרָחִים וְכָאֵב עֲמוֹם בְּהֵם
פּוֹעֵם

פּוֹת הַשְּׁפָתִים יְדַקּוֹת,
יְאוּמְרוֹת תְּמִיד דְּבָר
יְתְּמִיד מֵתוֹף הַדְּבָר עוֹד
דְּבָר

אֲתָה קוֹרָא בְּמַלִּים טוֹבוֹת
אֲנִי מִתְּפַשֵּׁט יְאוּר נְדַלֵּק
וְכָאֵב עֲמוֹם נִרְצָע וְשָׁח

אֲתָה יָרַח מִחֲזִיר אוֹר
אֲלֵי, דְּבָר מֵתוֹף הַדְּבָר
שְׁאֲנִי

תשעה ימים בלבד הוצגה בגלריה רוזנפלד בתל אביב התערוכה "זמן נגב" (וקת אלנקב) שנעלה בשבת (14.9). התערוכה הייתה יוזמה של העמותה "כוכבי המדבר" המקדמת מנהיגות צעירה בחברה הערבית-בדואית, ומתמקדת בעבודות של אמנים ואמניות מהנגב.

לדברי האוצר פסטרנק, התערוכה הייתה פרויקט הסיום של קבוצת 'מאיץ כוכבים'. במהלך השנה נפגשו היוצרים עם אמנים וביקרו בגלריות. התערוכה הוצגה דווקא בתל-אביב על מנת לעורר מודעות והיכרות מעמיקה יותר עם החברה הבדואית.

בתערוכה הציגו אימאן אבו-גאנם, אלא אבו-עליון, הודא אל-עמראני, הזאר אבו-האני, וליד אלעוברה, זינב אבו ג'רביע, יוסף אל-הוזייל, רנא גבועה וזמיר שץ, אמן הגלריה. זמיר שץ אמנם נולד וגדל בקבוצת כנרת, אך מלווה את החברה הערבית-בדואית שנים רבות. היצירות כללו סצנות מבוימות ותיעוד דוקומנטרי של מסורת ארוכת שנים. כן הוצגו יצירות שבמרכזן הריסת בתים בידי השלטונות - מרכיב בחייהם של כ-300 אלף האזרחים הערבים-בדואים המתגוררים בנגב.

בגלריית מנשר (דוד חכמי 18, תל-אביב) מוצגת תערוכה של האמן הערבי-בדואי הפלסטיני עיד אלהדא'לין, תושב דרום הר חברון בשטחים הפלסטיניים הכבושים. אלהדא'לין הציג תערוכת יחיד בגלריה מנשר לפני תשע שנים - מיניאטורות של שופל, בולדוזר, מסוק ומשאית. עבודתו זכתה בביקורות טובות והוא מכר עבודות והציג באירופה. אבל במקום להמריא לאירופה, בחר להישאר בכפרו אום אל ח'יר. אביו נהרג מירי של חיילי הכיבוש במהלך התנגדות להריסה לפני שלוש שנים.

לפני חודשיים באו מחפוננים (שופלים), שבלשון הצבא מוגדרים ככלי הנדסי לסילוק פצצות ומוקשים, מלווים בחיילים, והרסו את הבית של האמן משום שנבנה ללא היתר. לפלסטינים לא ניתנים היתרי בנייה, כמובן. אבל בצמוד לכפר נבנית ההתנחלות כרמל ובה בתים שהוקמו ברישיון.

האוצר, עודד ידיעה, סיפר על התערוכה יוצאת דופן: "אנחנו נבנה את הבית של עיד, זה שנהרס, בתוך הגלריה. הבניה תהיה אחד לאחד בגודל ובחומרים אמיתיים: בלוקים, בטון, אולי נגיע גם לגג איסכורית. בשבועיים הראשונים של התערוכה, נניח כל יום שורת בלוקים, אולי שתיים, ולאחר מכן במשך השבועיים הבאים נהרוס כל יום עם פטישים ארוכים קטע אחר של הבית. כולנו שותפים".

לא נהיה שותפים לממשלת כיבוש

הערבית, איכדנו את המבנים הקודמים, המסורתיים, אבל לא הרווחנו את המודרניזציה. אין לנו מוכתר, אבל גם אין לנו מדינה. אני בעד להיפטר מהמבנה המסורתי ולעצב מבנה מודרני, אבל בתנאי שתהיה מדינה פלסטינית שהיא כתובת. לחלל הריק הזה נכנסה הפשיעה. וגם בזה אשם הכיבוש שהוא מזין השנאה הכי גדול במדינת ישראל". את דבריו סיכם עודה בנימה מעודדת: "השלום הוא אפשרי".

"לא נהיה אף פעם חלק מממשלה שתעמיק את הכיבוש של השטחים הפלסטיניים", הדגיש יו"ר סיעת חד"ש-תע"ל, ח"כ איימן עודה, בוועידה הביטחונית-מדינית של עיתון "הארץ", שנערכה בשיתוף הקרן החדשה לישראל והיחידה המדינית-ביטחונית של קרן ברל כצנלסון בתל-אביב ביום שני (16.9). "אבל אני כן רוצה להשפיע על מה שקורה בממשלה, כשהעניין העיקרי שלה יהיה חתירה לשלום אמת. למען זה אני נמצא בפוליטיקה", הוסיף.

בשיחה עם עיתונאי "הארץ" הילו גלור, הסביר ח"כ עודה, כי החברה הערבית חייבת להתגייס להעלאת אחוז ההצבעה בקרבה: "אם אחוז ההצבעה בקרב הערבים היה כמו בציבור היהודי, הימין לא יהיה בשלטון. אז למה אנחנו לא עושים את זה? זו טעות שלנו. אנחנו צריכים לעשות הכל כדי להעלות את שיעור ההצבעה בחברה הערבית בבחירות הבאות. ומתי האוכלוסייה הערבית מצביעה בשיעור גבוה? כשיש תקווה אמיתית שבכוחה להשפיע, האנשים משנסים מותניים ויוצאים להצביע. מתי שיעור ההצבעה יורד? לא כשמתאכזבים מהימין, כי ממנו אין ציפיות, אלא כשמתאכזבים מהמרכז-שמאל: ברק ב-2000 ואחרי זה גנץ שאני המלצתי עליו והוא הלך עם נתניהו. כשהציבור מאוכזב הוא לא יוצא להצביע".

בהתייחסו לגל הפשיעה בחברה הערבית, אמר ח"כ עודה: "בגדה המערבית נהרגו בשנה האחרונה 27 אנשים בפשיעה פלילית. בירדן המספרים נמוכים יותר. למה הנתונים גבוהים כל כך במדינת ישראל? התשובה היא שאנחנו, החברה

מפגש נשים יהודיות וערביות

בג'לג'וליה נגד המלחמה

תנד"י (תנועת נשים דמוקרטיות בישראל) שותפה למאמץ לבנות חזית רחבה של ארגוני נשים נגד המלחמה ונגד הפשיזם, ופועלת רבות לקידום מאבק נגד המלחמה בקרב הנשים הפלסטיניות והיהודיות בישראל.

עשרות נשים יהודיות וערביות מכל הארץ נטלו חלק ביום של דיונים וסדנאות בעיר ג'לג'וליה בשישי (13.9). את המפגש ארגנו תנד"י ו"נשים בלבן". במהלך המפגש נחשפו הנשים לפעילות של שני הארגונים נגד המלחמה, לאתגרים העומדים בפני נשים שמארגנות ציבור לפעילות פוליטית נגד המלחמה, ולבעיות המיוחדות שבהן נתקלים ארגוני נשים כאלו בחברה היהודית ובחברה הערבית.

המפגש היה מעורר השראה, מעודד ומחזק. נשים בנות שני העמים פגשו זו את זו, שמעו נקודות מבט שונות ומגוונות על המתרחש וסימנו את הדרכים לשפר ולקדם את מאבק הנשים.

מור סטולר

דיבור שמאלי

7 באוקטובר - איך ממשיכים הלאה?

שיחה עם העיתונאי והסופר עודה בשאראת

חמישי 19.9 | 19:00 | אחד העם 70, ת"א

שותפות השלום

הפגנה נגד המלחמה ונגד הפשיעה

המאורגנת בחברה הערבית

שישי 20.9 | 15:00 | צומת כפר יאסיף, כביש 85

השבוע לפי איתי בנימיני

א"י, 7, 14, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31

zoha.org.il

זו הדרך ברשתות החברתיות

וואטסאפ

טוויטר

פייסבוק

אינסטגרם

טלגרם

